

Tomovi je 13 let a žije na znevýhodněném předměstí Amsterdamu, kde navštěvuje místní školu. Jeho rodina se přistěhovala do Nizozemí, když mu byly pouhé čtyři roky, a on vstoupil do holandského vzdělávacího systému. Tom se naučil holandsky a byl vždy vyučován podle běžných školních kurikul. Nicméně výuka v předškolním vzdělávání a na nižším stupni základní školy nebyla pro děti, jako je Tom, právě optimální. Učitelé nebyli vždy dobře připraveni a Tomova matka – samoživitelka – nebyla schopna během těchto let syna podporovat ani po stránce akademické, ani po stránce emoční. A i když se Tom jeví jako jasný kandidát na odchod ze školy, aniž by dokončil vyšší střední vzdělání, je pravděpodobné, že bude ve vzdělávání pokračovat a dosáhne úplného středního vzdělání, protože byl ve své škole vyhodnocen jako žák ohrožený potenciálním odchodem ze školy a jak jemu, tak i jeho učitelům se dostalo přiměřené podpory, která Tomovi pomůže studia dokončit.

Tato kapitola se zaměřuje na školy, které jsou přímo v centru vzdělávacích systémů: způsob, jímž poskytují vzdělání, může přispět k vyšší spravedlnosti a k inkluzi. Stejně jako v případě Toma v Nizozemí, většina znevýhodněných škol v zemích OECD každý den tvrdě pracuje na tom, aby své žáky podpořily a pomohly jim dosáhnout potenciálu, který jim může poskytnout vzdělávání. Analýza praxí jednotlivých zemí, které podpořily publikaci této zprávy, ukazuje, že existuje nesmírně široká škála programů a strategií zaměřených na tyto cíle, avšak v zemích OECD neexistuje shoda nebo stejné chápání postupů používaných ve školách, které jsou úspěšné při podpoře žáků, jako je Tom.

Tato kapitola navrhuje pět doporučení k podpoře znevýhodněných škol s nízkou úrovní výuky. Doporučení vedou ke zlepšení rovnosti ve vzdělávání a snížení neúspěchů žáků ve školách.¹ Kapitola si klade za cíl pomoci těm, kdo jsou odpovědní za zpracování politik, aby pochopili, jak lze podporovat znevýhodněné školy s nižší úrovní výuky, aby i jejich žáci byli úspěšní. Znevýhodněné školy jsou definovány jako školy s vysokým podílem znevýhodněných žáků.

Zcela chybná rovnice: znevýhodnění žáci a školy s nízkou úrovní výuky

Je těžké čelit realitě: ve většině zemí OECD jsou výsledky vzdělávání žáků obvykle horší ve školách, kde většina žáků pochází ze znevýhodněných prostředí.² Existuje více příčin tohoto jevu, ale nejzákladnější jsou tyto: sociálně-ekonomické zázemí žáků má velký vliv na jejich výkony ve škole; celá řada znevýhodněných škol není schopna se s tímto negativním dopadem vypořádat a mohou nedostatky žáků ještě více zdůraznit (OECD, 2010a; Bjorklund a Salvanes, 2011). Nedostatek systematické podpory a flexibility, jakož i omezené zdroje, včetně nedostatečného počtu pracovníků škol, a jejich neefektivní využívání, způsobují, že je nesmírně složité plnit úkoly, před kterými školy s nižší úrovní výuky stojí.

Studenti ze znevýhodněného sociálně-ekonomického prostředí jsou více ohroženi horšími výsledky

Ačkoliv žáci ze znevýhodněného sociálně-ekonomického prostředí nemusí mít nezbytně horší výsledky, jejich sociálně-ekonomické podmínky mají skutečně velký vliv na jejich výkony ve škole, jak již bylo objasněno v Kapitole 1. Výsledky PISA ukazují, že studenti s horším sociálně-ekonomickým zázemím mají v průměru horší výsledky než žáci pocházející z lepšího sociálně-ekonomického prostředí. Výsledky jsou shrnuty na obr. 3.1.